

ORTADOğU GÜNDEMİ

22-28 Şubat 2021

2021

■ SURİYE GÜNDEMİ

• Uluslararası Gündemde Suriye

Avrupa Komisyonu tarafından yapılan medya açıklamalarında Suriye’de siyasi çözümü engelleyen iki temel sebebe dikkat çekildi. İlk neden olarak, uluslararası gündemde Suriye’nin artık öncelik olmaması yer alırken ikinci neden olarak ise Suriye rejiminin Anayasa Komitesi müzakerelerinde ilerlemeyi engellemesi olarak kayda geçti.¹

Perşembe günü Suriye-Irak sınırında İran destekli milis gruplarının bulunduğu tesislere yönelik gerçekleşen hava saldırısı, Biden yönetiminin ilk askerî harekâtı oldu. Pentagon yaptığı açıklamada, saldırının şubat ayı başlarında bir sivil sözleşmeliyi öldüren ve ABD hizmetindeki bir görevli ile koalisyon birliklerini yaralayan Irak’taki roket saldırısına misilleme olduğunu söyledi.²

İsrail ve Suriye arasında tutukluların değişimi ile gündeme gelen Sputnik-V aşısının Suriye’ye temini, İsrail’in aşılarda finanse etmeyi kabul etmesi ve pazartesi günü Moskova’daki Suriye Büyükelçiliğinin aşının kullanımına izin vermesi ile gelişme kaydetti.³

Irak Dışişleri Bakanı Fuad Hüseyin, Suriye’nin Arap Ligi üyeliğinin yeniden tesis edilmesi çağrısında bulundu. Bakan, bu yönde atılacak adımların Arap dünyasında koordinasyon ve entegrasyon yaratacağını belirtti.⁴

• Suriye Rejimi

Suriye İnsan Hakları Gözlemevi (SOHR) kaynaklarına göre Suriye rejimi kontrolündeki bölgelerde Covid-19 vakalarının ve ölümlerin sayısı hızla artmaya devam ederken, Beşar Esad rejimi vaka sayısı ile ilgili gerçek rakamları gizli tutmaktadır. Rejim kontrolündeki bölgelerde tıbbi kaynakların Suriye Gözlemevi’ne yaptığı bildiriye göre, geçtiğimiz birkaç gün içinde yaklaşık 42.000 yeni Covid-19 vakası tespit edildi. Rejim yetkilileri yanlış bilgi vermeye devam ederken birkaç gün içinde yaklaşık 1.000 kişinin virüsten öldüğü belirtildi.⁵

Eski Suriye istihbarat servisi ajanı Eyad el Garib’in en az 30 eylemciyi gözaltına alarak işkence suçlarının işlendiği ve Şam Al Khatib Hapishanesi’ne götürdüğü Almanya Koblenz Eyalet Yüksek Mahkemesi tarafından kanıtlandı. Eyad el Garib’in 4,5 yıl hapis cezasına çarptırıldığı bildirilirken, diğer bir Suriye istihbarat çalışanı olan Enver Raslan’ın ise yargılanmasına devam edildiği belirtildi. İddianameye göre Raslan, 2011 ve 2012’de insanlığa karşı suç

1 European Parliament’s Message to Syrian Regime - The Syrian Observer

2 U.S. strikes Iran facilities in Syria (ajc.com)

3 Syria authorizes use of Sputnik-V | Roya News

4 Iraq FM calls to restore Syria’s membership to the Arab League – Middle East Monitor

5 <https://www.syriahr.com/en/206401/>

işlemenin yanı sıra tecavüz ve 58 cinayetle suçlanıyor. Federal Başsavcılık, davayı «insanlığa karşı suçlar için Beşar Esad rejimi üyelerine karşı dünyadaki ilk cezai takibat» olarak nitelendirdi.⁶ Almanya Dışişleri Bakanı Heiko Maas, kararın Suriye rejiminin suçlarının cezasız kalmayacağını kanıtladığı için “tarihî” bir öneme sahip olduğunu belirtti.⁷

Rus jetleri tarafından Deyr ez Zor vilayetindeki El Shawla Çölü’nde ve Halep-Rakka-Hama üçgeninde IŞİD mevzilerine yönelik yoğun saldırılar düzenledi. Yoğun hava saldırılarına rağmen IŞİD’in Halep-Rakka-Hama üçgenindeki saldırılarına devam ettiği ve dokuz rejim askerini öldürdüğü doğrulandı. 12 rejim askerinden oluşan başka bir grupta ise iletişimin kesildiği bildirildi. IŞİD tarafından ele geçirildikleri ya da çölde yollarını kaybettikleri düşünülen rejim askerleri ile ilgili henüz net bir bilgiye ulaşılamadı.⁸

• Fırat’ın Doğusu

Rusya’ya bağlı birlikler 27 Şubat’ta YPG kontrolü altında bulunan Kamışlı’da devriye görevi icra etti. Kamışlı kırsalının Türkiye sınır hattı boyunca icra edilen bu devriyeye 4 Rus helikopteri ile 5 zırhlı Rus aracı katıldı. 18 ve 25 Şubat tarihlerinde ise Türkiye-Suriye sınırının Fırat’ın doğusunda kalan bölgelerinde Türk-Rus ortak devriye görevleri icra edildi.⁹ Ayrıca Rusya’nın YPG’ye ait Kamışlı ve Haseke gibi “çekirdek” bölgelerde artmaya devam eden etkinlik ve nüfuzu dikkat çekici bir gelişme olarak kayda geçti.

ABD’nin Suriye’de bulunan askerî varlığını tahkim etme süreci bu hafta da devam etti. 27 Şubat’ta yeni bir ABD konvoyu Kuzey Irak’tan Suriye’ye geçiş yaptı. Yaklaşık 20 araçtan oluşan bu konvoyun askerî ve lojistik malzeme taşıdığı belirtildi. Bu yeni konvoyun ABD’nin 2021’in başından bu yana Suriye’ye gönderdiği 14. konvoy olması ise oldukça önemli bir husus olarak not edildi.¹⁰

21 ve 23 Şubat’ta Barış Pınarı Harekâtı bölgesine sızmaya çalışan toplam 7 YPG militanı etkisiz hâle getirildi. Bu militanların bölgeye saldırı maksatlı sızma girişiminde bulundukları ifade edildi. YPG’nin Türkiye kontrolü altında bulunan bölgelere yaptığı sızma girişimleri ile bu bölgelerde gerçekleştirilen bombalı saldırılar arasındaki paralel ilişki dikkat çekildi.¹¹

Reuters’in Suriye’nin resmî kaynaklarına dayandığı haberinde, Suriye’nin kuzey doğusundaki Tel Temir kasabası yakınlarında bir Rus helikopterin düştüğü iddia edildi. 28 Şubat

6 <https://tr.sputniknews.com/avrupa/202102241043889469-almanyada-suriye-eski-istihbaratcisi-hakkinda-hapis-cezasi-verildi/>

7 <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/assad-officer-sentenced-for-crimes-against-humanity/2155385>

8 <https://www.syriahr.com/en/206376/>

9 <https://www.syriahr.com/en/206949>

10 <https://www.syriahr.com/en/206927>

11 <https://www.aa.com.tr/en/turkey/turkey-neutralizes-4-ypg-pkk-terrorists-in-northern-syria/2154040> ve <https://www.aa.com.tr/en/turkey/turkey-neutralizes-3-ypg-pkk-terrorists-in-nsyria/2152186>

Pazar günü gerçekleşen bu hadisenin ayrıntıları henüz netlik kazanmazken helikopter pilotunun hayatını kaybettiği öne sürüldü.¹²

• Güney Suriye

26 Şubat Cumartesi günü Dera'nın kuzey kırsalındaki El Sanamayn kentinde yer alan rejim güçlerinin kontrol noktaları ve karakolları kimliği belirsiz silahlı kişiler tarafından saldırılarla hedef alındı. Gerçekleşen olayda herhangi bir can kaybı bildirilmedi. Haziran 2019'da Dera'da başlayan güvenlik kaosu 937'den fazla saldırı ve suikast girişimi belgelendi. Bu saldırı ve suikastlar sonucunda 172'si sivil olmak üzere toplamda 606 kişi hayatını kaybetti.¹³

• İdlib ve Harekât Bölgeleri

Heyet Tahrir uş-Şam (HTŞ) tarafından Suriye'deki El-Kaide bağlantılı unsurlara yönelik yapılan operasyonlar devam etti. 25 Şubat'ta İdlib'in kuzey kırsalındaki Kelley kasabasında yaptığı operasyonla 2 Hurras ed-Din üyesini tutuklayan HTŞ, bir Çeçen kadın ve 3 diğer Hurras ed-Din mensubunu daha aynı gün içerisinde tutukladı. 27 Şubat'ta ise yine Kelley kasabasında 2 Hizb-ut Tahrir üyesi tutuklandı. HTŞ'nin 28 Şubat'taki operasyonun da ise 2 yabancı uyruklu Hurras ed-Din üyesi tutuklandı.¹⁴

22 Şubat 2021'de Tel Abyad'a bağlı Ayn İsa beldesinde Suriye Millî Ordusu (SMO)'nun kontrol noktasına PKK/YPG terör unsurları tarafından ısı güdümlü roket atar saldırısı düzenlendi. Saldırıda SMO mensubu 2 asker şehit oldu, 7 asker ise yaralandı. 25 Şubat'ta ise Rasulayn'daki tavuk pazarında el yapımı patlayıcı ile yüklü aracın infilak ettirilmesi sonucu 2 sivil hayatını kaybetti, 7 sivil ise yaralandı. Saldırıdan bir gün sonra 26 Şubat'ta Şanlıurfa Valisi Abdullah Erin patlamanın gerçekleştiği bölgeye giderek incelemelerde bulundu.¹⁵ YPG/PKK'nın Fırat'ın doğusundaki güvenli bölgeye saldırıları Fırat'ın batısında da devam etti. 24 Şubat'ta Afrin'de bir araca yerleştirilen bombanın infilak ettirilmesi sonucu 3 sivil yaralandı.

■ IRAK GÜNDEMİ

• Siyaset

ABD Başkanı Joe Biden ile Irak Başbakanı Mustafa el-Kazimi'nin, 22 Şubat'ta Bağdat'ta yer alan ve ABD Büyükelçiliği ile bazı hükûmet binalarının bulunduğu Yeşil Bölge'ye gerçekleştirilen roket saldırısına ilişkin bir telefon görüşmesi gerçekleştirdikleri aktarıldı. İki taraf arasındaki görüşmede yakın zamanda artış gösteren roket saldırılarının ele alındığı belirtilirken

¹² <https://news.trust.org/item/20210228075630-2b04i>

¹³ <https://www.syriahr.com/en/206721/>

¹⁴ <https://www.syriahr.com/en/206992/>

¹⁵ <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/sanliurfa-valisi-abdullah-erinden-pkk-ypg-saldirisinda-2-sivilin-oldugu-rasulaynda-inceleme/2158463>

Beyaz Saray'dan söz konusu görüşmeye ilişkin paylaşılan yazılı açıklamada, "Başkan Biden, ABD'nin Irak'ın egemenlik ve bağımsızlığına olan desteğini teyit etti ve Başbakanın liderliğini takdir etti" ifadeleri kullanıldı. Görüşmede ayrıca ABD ile Irak arasındaki ilişkilerin "stratejik diyalog" aracılığıyla geliştirilmesine de vurgu yapıldığı kaydedildi.¹⁶

Irak Dışişleri Bakanı Fuad Hüseyin'in İran Ulusal Güvenlik Yüksek Konseyi Genel Sekreteri Ali Şemhani ile ikili ve bölgesel gelişmeleri görüşmek amacıyla İran'ın başkenti Tahran'da bir araya geldiği aktarıldı. Ziyaretin, Erbil ve Bağdat'taki roket saldırılarına karşılık ABD'nin Suriye'de İran destekli gruplarca kullanılan tesislere hava saldırısı düzenlemesinden hemen sonra gerçekleşmesinin dikkat çektiği belirtildi.¹⁷ Öte yandan Hüseyin'in, Körfez ülkelerinden temsilcilerle bir araya geldiği başka bir toplantıda Suriye'nin Arap Birliği üyeliğinin geri verilmesi gerektiğini ifade ettiği öne sürüldü. Hüseyin'in Suriye'nin Arap Birliği'ne geri kazandırılmasının birliğin "entegrasyon prensibine" uygun olduğunu vurguladığı kaydedildi.¹⁸

Irak Başbakanı Mustafa el-Kazımi'nin, Ürdün Bayındırlık ve İskân Bakanı Yahya el-Kasbi başkanlığındaki resmî bir heyetle birlikte Bağdat'ta Ürdün özel sektörünün temsilcileri ile bir araya geldiği bildirildi. Yapılan görüşmede Kazımi'nin, Irak ile Ürdün arasındaki tüm iş birliği mutabakatlarının ve ikili anlaşmaların uygulanması gerektiğini vurguladığı aktarıldı.¹⁹

İran Bağdat Büyükelçisi İrc Mescidi'nin "Türkiye'nin Sincar ile ne ilgisi var? Türkiye kendi sınırlarına çekilmeli" şeklindeki çıkışına, Türkiye'nin Bağdat Büyükelçisi Fatih Yıldız "Irak'ın sınırlarına saygı gösterilmesine dair Türkiye'ye ders verecek en son şahıs İran'ın Büyükelçisi'dir" ifadeleriyle tepki gösterdi.²⁰ Mescidi'nin Türkiye'yi Irak'ın egemenliğini ihlal etmekle eleştiren ifadelerde bulunması üzerine İran'ın Ankara Büyükelçisi Muhammed Ferazmend'in Dışişleri Bakanlığına çağırıldığı bildirildi. Bu bağlamda Ferazmend'e, Büyükelçi Mescidi'nin Türkiye'yi Irak'ın egemenliğini ihlal etmekle itham eden açıklamalarının kuvvetli ifadelerle reddedildiği, Türkiye'nin operasyonlarının esasen Irak'ın istikrarı, güvenliği ve egemenliğini hedef alan terör örgütü PKK unsurlarına yönelik terörle mücadele kapsamında icra edildiğinin Irak makamları dâhil herkes tarafından bilindiği belirtildi.²¹

IKBY Başbakanı Mesrur Barzani ile Irak Su Kaynakları Bakanı Mehdi Raşit Hamdani'nin bir araya geldiği görüşmede, Bağdat ile IKBY Su Kaynakları Bakanlığı arasındaki ilişkilerin yanı sıra barajların yenilenmesi ve yeni barajların inşa edilmesine ilişkin konuların ele alındığı belirtildi. Ayrıca iki taraf arasındaki görüşmede, baraj alanında çalışan memurların maaşlarının ödenmesine ilişkin sorunlara da değinildi bildirildi.²²

¹⁶ <https://www.arabnews.com/node/1814641/middle-east>

¹⁷ <https://www.basnews.com/tr/babat/672300>

¹⁸ <https://www.middleeastmonitor.com/20210224-iraq-fm-calls-to-restore-syrias-membership-to-the-arab-league/>

¹⁹ <https://www.facebook.com/tebajansi/posts/1649515305235670>

²⁰ <https://www.rudaw.net/turkish/middleeast/iraq/27022021>

²¹ <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/iranin-ankara-buyukelcisi-ferazmend-disisleri-bakanligina-cagrildi/2159757>

²² <https://shafaq.com/en/Iraq-News/Kurdistan-PM-discussed-with-the-Iraqi-Minister-of-Water-Resources-building-new-dams-in-Iraq-and-Kurdistan>

• Güvenlik

22 Şubat Pazartesi günü, Yeşil Bölge'ye en az iki roketin kullanıldığı bir saldırı düzenlendiği aktarılırken saldırı sonucunda ölen ya da yaralananın olmadığı bildirildi.²³ İran'a yakın kimi sosyal medya hesaplarının, C-RAM savunma sistemlerinin Yeşil Bölge'ye atılan roketleri engelleyemediğini iddia ettiği kaydedildi.²⁴ Diğer taraftan Irak'taki ABD unsurlarına saldırılarıyla bilinen Ketaib Hizbullah ve Asaib Ehlil Hak isimli milis grupları sosyal medya hesaplarından yaptıkları açıklamalarda saldırıda rollerinin olmadığını ifade ettikleri bildirildi.²⁵ Saldırının ardından ABD Savunma Bakanlığı Sözcüsü John Kirby basın mensuplarına yaptığı açıklamada "Biz bu saldırıları ciddiye alıyoruz, Başkan Joe Biden'ın da dediği gibi uygun cevabımız olacak. Uygun zaman ve mekânda kendimize özgün şekilde cevap vermek istiyoruz. Kuşkusuz bu da Iraklı ortaklarımızın yardımıyla gerçekleşecek" şeklinde ifadelerde bulunduğu bildirildi.²⁶

Irak Ortak Operasyonlar Komutanlığı Sözcüsü Tahsin el-Hafaci, Irak devlet televizyonuna yaptığı açıklamada, NATO güçlerinin sayısının artırılması konusundaki rakamların doğru olmadığını belirterek "NATO güçlerinin Irak'taki mevcut sayısının artırılması ve ek güçlerin gelmesinden bahsetmek için henüz erken" ifadesini kullandı. Irak Parlamentosu Fetih Koalisyonu Milletvekili Naim Ubudi de aynı televizyon kanalına yaptığı açıklamada NATO güçlerinin artırılmasına karşı çıktıklarını belirterek "Hükûmetin NATO güçlerinin artırılması yönünde bir isteği olduğundan haberimiz yok. NATO güçlerinin sayısını artırmak ABD güçlerinin Irak'taki rolünün daha da artırılmasına hizmet edecektir" ifadelerini kullandı. NATO güçlerinin Irak'a giremeyeceğini de belirten milletvekili, parlamento aracılığı ile buna izin vermeyeceklerini aktardı.²⁷

Nasırıye'de düşük yaşam standartları ve yetersiz kamu hizmetleri sebebiyle patlak veren protestoların bu hafta da devam ettiği kaydedildi. Yaklaşık 100 kadar protestocunun Dikar Valisi Nazım el-Vaili'nin ofisinin yakınlarında toplanarak valinin istifa etmesini istedikleri belirtildi.²⁸ Ayrıca protesto esnasında 20 yaşındaki bir genç dâhil olmak üzere iki protestocu hayatını kaybederken 12'si güvenlik görevlisi olmak üzere²⁹ 17 kişinin de yaralandığı kaydedildi.³⁰ Bununla birlikte yapılan açıklama doğrultusunda, Vali el-Vaili'nin istifa ettiği ve Irak

23 <https://www.rudaw.net/turkish/middleeast/iraq/22022021>

24 <https://twitter.com/BaxtiyarGoran/status/1363892231791382533>

25 <https://www.rudaw.net/english/middleeast/iraq/230220213>

26 <https://www.facebook.com/tebajansi/posts/1648668068653727>

27 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/irak-ortak-operasyonlar-komutanligi-sozcusu-hafaci-nato-guclerinin-sayisinin-artirilmasindan-bahsetmek-erken/2154190>

28 https://turkish.aawsat.com/home/article/2824631/irak'in-guneyinde-protesto-gosterileri-olu-ve-yaralilar-var?utm_source=dlvr.it&utm_medium=twitter

29 <https://nrttv.com/En/News.aspx?id=26489&MapID=2>

30 <https://shafaq.com/en/Iraq-News/Two-killed-and-17-injured-in-clashes-between-security-forces-and-demonstrators-in-Nasiriyah>

Başbakanı Mustafa el-Kazımi'nin de Ulusal Güvenlik Servisi Başkanı Abdülgani el-Esedi'yi yeni Dikar Valisi olarak atadığı bildirildi.³¹

Terör örgütü IŞİD ile mücadele hakkında açıklamalarda bulunan Irak Ortak Operasyonlar Komutanlığı Sözcüsü Tahsin el-Hafaci, "IŞİD'e üye olan teröristlerin sayısının binin altında olduğunu tahmin ediyoruz" ifadelerini kullanırken terör örgütünün Irak-Suriye sınırında sürekli hareket hâlinde olduğunu vurguladı. Tartışmalı bölgelerdeki emniyet boşluğunun örgüt tarafından kullanıldığına da değinen Hafaci, "IŞİD, Irak Ortak Operasyonlar Komutanlığı ve Peşmerge güçleri arasında kalan bölgelerdeki çatlağı geçiş için kullanıyor" açıklamasında bulundu.³² Öte yandan Irak güvenlik güçlerinin Ninova vilayetinde yaptıkları operasyon sonucunda, terör örgütü IŞİD'in önemli liderlerinden birisi olan Natic el-Matuti'yi tutukladıkları bildirildi.³³

Bağdat'taki tek el bayilerini hedef alan bombalı saldırıların devam ettiği kaydedildi. Bu bağlamda, başkent Bağdat'ın kuzeyinde bulunan bir tek el bayinin bombalı saldırıya uğradığı aktarılırken saldırıda işletmede maddi hasar meydana geldiği belirtildi. Ayrıca gerçekleşen başka bir saldırıda Bağdat'ın el-Kerrade bölgesinde bulunan bir tek el bayinin bombalı saldırıya uğradığı, saldırıda ölü ya da yaralı bulunmazken dükkânda maddi hasar olduğu kaydedildi.³⁴

• Ekonomi

Petrol fiyatlarında yaşanan artış sonrasında, Irak'ın ön ödemeli petrol satışı için tarihinde ilk kez yaptığı anlaşmayı askıya aldığı aktarıldı. Bu çerçevede Irak Petrol Bakanı İhsan Abdülcabbar yaptığı açıklama ile ön ödemeli petrol satış anlaşmasının dondurulduğunu duyurdu. Irak, petrol fiyatının 40 dolar/varil seviyesinin üzerine çıkmayacağı endişesi ile kamu finansmanını güçlendirmek için ön ödemeli petrol satış anlaşması yapmış ve Çinli devlet petrol şirketi Zhen Hua Oil ile Ocak 2021-Aralık 2025 dönemi için iki milyar dolarlık ön ödemeli petrol anlaşmasını 3 Ocak 2021 tarihinde imzalamıştı.³⁵

Irak Parlamentosu Maliye Komitesinin, Federal Bütçe Yasa Tasarısı'nı Parlamento Başkanlığına teslim ettiği bildirilirken parlamento kaynakları IKBY'nin bütçe tasarısındaki payının hâlen belirlenmediğini ifade etti. Bu çerçevede konu ile ilgili son müzakereleri tamamlamak üzere IKBY'den bir heyetin tekrar Bağdat'ı ziyaret edeceği belirtildi.³⁶

31 <https://www.kurdistan24.net/tr/story/64827-Irak%E2%80%99ta-g%C3%B6steriler:-Vali-istifa-etti>

32 <https://www.facebook.com/tebajansi/posts/1649337155253485>

33 <https://shafaq.com/en/Iraq-News/A-prominent-ISIS-leader-is-arrested-in-Nineveh>

34 <https://shafaq.com/en/Iraq-News/Two-liquor-stores-blasted-in-Baghdad-this-morning>

35 <https://www.kurdistan24.net/tr/story/64670-Irak-2-milyar-dolarlık-petrol-anlaşmasını-askıya-aldı>

36 <https://english.aawsat.com/home/article/2822816/iraqi-parliament-presidency-receives-budget-law>

• Sağlık & Sosyal Hayat

Irak Sağlık Bakanlığı tarafından yapılan açıklamada, Covid-19 aşılarının ilk teslimatının ay sonuna kadar ülkeye geleceği açıklandı. Yapılan açıklama çerçevesinde ilk aşılarda sağlık ve güvenlik çalışanları, 50 yaş ve üstündeki kişiler ve kronik hastalıkları olan vatandaşlara yapılacağı belirtildi. Ayrıca Irak'ın 1,5 milyon doz aşısı Pfizer'dan, 50 bin doz aşısı Sinofarm'dan alacağı bildirilirken belirsiz bir miktar aşısı da AstraZeneca'dan temin etmeyi planladığı aktarıldı.³⁷ Bununla birlikte Irak Sağlık Bakanı Hasan el-Tamimi, Çin'in Irak'a 50 bin doz aşısı hibe ettiğini söyledi. Tamimi yaptığı açıklamada, "10 gün sonra Çin tarafından hibe edilen 50 bin doz aşı Irak'a gelecek. Aşıları yoksul bölgelerde yaşayan vatandaşlara uygulamaya başlayacağız" ifadelerini kullanırken ilk etapta aşı yaptırmaya zorunluluğunun olmayacağını altını çizdi.³⁸

Irak Parlamentosu Sağlık Komisyonu, Covid-19'u sınırlamak için getirilen yasağın uzatılıp uzatılmamasının günlük vaka sayısındaki artışa bağlı olduğunu belirtti. Ayrıca Sağlık Komisyonunun, vatandaşların tedbirlere uyduğunu belirterek "Koronavirüsten etkilenen bölgelerde karantina kararı almak elzemdir" ifadelerini kullandığı belirtildi.³⁹

IKBY'nin Erbil'de görülen mutasyona uğramış Covid-19'dan dolayı diğer vilayetler ile seyahati kısıtlayacağını açıkladığı aktarılırken kısıtlamanın siyasi ve diplomatik misyonların seyahat aktivitelerini kapsamayacağını altı çizildi.⁴⁰

Vatikan'dan bir heyetin Katolik Kilisesi Lideri Papa Francis'in Irak'a düzenleyeceği ziyarete ilişkin yapılan hazırlıklar kapsamında, Irak'ın Nasıriye vilayetini ziyaret ettikleri kaydedildi. Söz konusu heyetin Papa'nın üç gün sürecek Irak ziyaretinin güzergâhında yer alan Bağdat, Necef, Ninova ve Erbil'de de hazırlık çalışmalarını devam ettireceği vurgulandı.⁴¹

■ TÜRKMEN GÜNDEMİ

• Siyaset

Irak Türkmen Cephesi (ITC) tarafından yapılan yazılı açıklamada, Vatikan Lideri Papa Francis'in Irak'a yapacağı ziyarete dair ifadelere yer verildi. Açıklamada, Papa'nın ziyaretinin savaşlar yaşayan Irak'ta ve bölgede barışın tesisi, özellikle savaşlar nedeniyle topraklarından göç etmek zorunda kalan halklar için fırsatlar yaratabileceğinin altı çizildi. Hristiyanların Irak toplumunun ana bileşenlerinden biri olduğu vurgulanan açıklamada, Irak hükûmetinin

37 <https://www.iraqoilreport.com/news/iraqs-vaccine-program-races-against-worsening-pandemic-43542/>

38 <https://www.facebook.com/tebajansi/posts/1647986122055255>

39 <https://www.facebook.com/tebajansi/posts/1648932041960663>

40 <https://www.rudaw.net/english/kurdistan/23022021>

41 https://turkish.aawsat.com/home/article/2820271/vatikan-dan-bir-heyet-papa-nin-ziyaret-hazirliklari-icin-irak-in-guneyini?utm_source=dlvr.it&utm_medium=twitter

Hristiyanların haklarının muhafaza edilmesi için ekonomik ve sosyal hayat koşullarını sağlayacak adımlar atması gerektiği ifade edildi.⁴²

Fetih Koalisyonu Musul Milletvekili Muhtar Musevi, Musul'un Telafer ilçesine bağlı Zummar nahiyesini ziyaret ederek bölgedeki yetkililerle görüşmeler gerçekleştirdi. Zummar nahiyesinde yer alan aşiret liderleriyle görüşen Musevi, nahiyedeki kamu hizmetleri ve güvenlik meseleleriyle ilgili istişarelerde bulundu.⁴³

Telafer ilçesine de bir ziyaret gerçekleştiren Musevi'nin, ilçe merkezi, ilçeye bağlı nahiye ve köylerin önde gelenleriyle toplantılar düzenleyerek ilçedeki güncel meseleleri ele aldığı bildirildi.⁴⁴

KDP Lideri Mesut Barzani'nin Sözcüsü Mesut Haydar, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi (BMGK) kararıyla güç kullanılarak tartışmalı bölgelerin Haşdi Şaabi içerisindeki "terörist" unsurlardan temizlenmesi gerektiğine yönelik bir çağrıda bulundu. Erbil'in saldırıya uğramasını utanç verici olarak nitelendiren Haydar, saldırıyı düzenleyenlerin Haşdi Şaabi içerisinde korunan teröristler olduğunu söyledi.⁴⁵

Türkmen Milliyetçi Hareketi'nin resmî sosyal medya hesabından yapılan açıklamada, gelecek seçimlere yönelik Irak'taki Türkmen millette yönelik çağrıda bulunuldu. Açıklamada, herhangi bir siyasi tarafı diğerine tercih politikasının izlenmediği, nihai hedefin Türkmenlerin çıkarları için çaba göstermek olduğu vurgulandı. Ayrıca açıklamada, Türkmen Milliyetçi Hareketi'nin Türkmen siyasi partilerinin farklı kesimlerini birleştirmeye çalıştığı ve Türkmenlerin tek listeye seçimlere katılması için çaba sarf ettiği belirtildi.⁴⁶

Irak Devlet Bakanı Hiyam Köprülü, ITC Başkanı ve Kerkük Milletvekili Erşat Salihi ve ITC Selahaddin İl Sorumlusu Heytem Haşim Muhtaroglu Vataniye Koalisyonu Lideri İyad Allavi'yi ziyaret etti. Salihi ve Allavi, siyasi ve sosyal bir sözleşme ortaya koymak amacıyla geniş bir ulusal kongrenin düzenlenmesi için hazırlıkların yapılması yönünde çağrı yaptılar. Diğer yandan Türkmen heyet, Allavi ile Irak'taki güncel meseleleri ele alarak bilhassa seçimlerde yaşanacak olası şaibelerin önüne geçebilmek için adımlar atılmasına ihtiyaç olduğuna vurgu yaptı.⁴⁷

42 <https://www.facebook.com/arshedalsalihi/posts/4123283581038611>

43 <https://www.facebook.com/SaidMukhtar2020/posts/2806410269626487>

44 <https://www.facebook.com/SaidMukhtar2020/posts/2804893213111526>

45 https://www.nrttv.com/ar/News.aspx?id=38996&MapID=2&fbclid=IwAR2jigL0-NQ9yV_rUo7Ld5qHFTzd82540EzLEGaOUuXWShX7_5ZYHfsZY

46 https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=5230590996983566&id=167189209990462

47 <https://www.facebook.com/arshedalsalihi/posts/4115581081808861>

• Güvenlik

Irak İçişleri Bakanı Osman el-Ganimi, Erbil'i ziyaret ederek Irak Kürt Bölgesel Yönetimi (IKBY) Başbakanı Mesrur Barzani ile bir görüşme gerçekleştirdi. Görüşmede, merkezî hükûmet ile IKBY arasındaki güvenlik koordinasyonu ele alınırken özellikle Erbil'e yönelik roketli saldırılar masaya yatırıldı. Barzani, sorunların çözümüne ilişkin Ganimi'nin taraflar arası koordinasyonun artırılması noktasında ortaya koyduğu çabayı takdir ederken Kerkük başta olmak üzere tartışmalı bölgelerde Kürt vatandaşlarının saldırılara uğradığını ve mülklerinin ellerinden alındığını belirtti. Barzani, anayasaya aykırı olan bölgedeki arazi ve mülk anlaşmazlıklarının Irak vatandaşlarının çıkarına olmadığını ve çözüme kavuşturulması gerektiğini söyledi. Ayrıca görüşmede Sincar Anlaşması'nın uygulanmasının ve bölgeden yabancı silahlı grupların çıkarılması gerekliliğine de vurgu yapıldı.⁴⁸

Terör örgütü IŞİD militanlarının Diyala'nın Kanan bölgesi yakınlarındaki Gazali köyünde iki sivil öldürdükleri, iki sivil ise kaçırdıkları bildirildi. Bölgedeki IŞİD saldırılarının ardından polis güçleri ile Haşdi Şaabi birliklerinin bölgede operasyon başlattığı bildirildi.⁴⁹

• Sağlık & Sosyal Hayat

Erbil Kalesi'nde uzun süredir açılması beklenen Türkmen Kültür Merkezinin açılışının gerçekleştirilmesi için yetki Türkmen Kültür ve Sanat Müdürlüğüne verildi. Erbil Kalesi'nde yapılan bir tören ile Türkmen Kültür Merkezi evinin anahtarı, Erbil Kalesi Restorasyon Heyeti Başkanı Nihat Latif Koca tarafından Türkmen Kültür ve Sanat Müdürlüğüne teslim edildi. Merasime IKBY Etnik ve Dinî Oluşumlardan Sorumlu Bölge Bakanı Aydın Maruf, IKBY Parlamento Sekreteri Muna Kahveci ve IKBY Erbil Milletvekili İmdat Bilal de katıldı.⁵⁰

ITC Başkanı ve Kerkük Milletvekili Erşat Salihi, Ankara Şehir Hastanesi'nde tedavi görevi Iraklı bir Türkmen genci ziyaret etti. Ziyaret sonrası hastane yetkilileri ile birlikte açıklamalar yapan Salihi, Türkmenlerin yıllardır Türkiye tarafından her koşulda karşılıksız desteklendiğini, Türkiye'nin sağladığı yardımları bugüne kadar Irak devletinin dahi Türkmenlere sağlayamadığını vurguladı.⁵¹

48 <https://www.kurdistan24.net/ar/story/21993-مسرور-بارزاني-للغانمي-الاعتداءات-على-كورد-كركوك-مستمرة-وهذا-لا-يخدم-العراقيين>

49 https://twitter.com/TCG_CrisisRisks/status/1366109967820812290?s=20

50 <https://www.facebook.com/tebajansi/posts/1652246861629181>

51 <https://www.facebook.com/arshedalsalihi/posts/4109963132370656>

■ IKBY GÜNDEMİ

• Siyaset

Irak Ulusal Hikmet Akımı Lideri Ammar el-Hekim, 21 ve 22 Şubat'ta Süleymaniye ve Erbil'de temaslarda bulundu. Ziyaret kapsamında Irak Şehitler Günü törenlerine katılan Hekim, IKBY Başkanı Neçirvan Barzani ve IKBY Başbakanı Mesrur Barzani ile bir araya geldi. KDP ve KYB başta olmak üzere Kürt siyasi partilerin liderleriyle de istişarelerde bulunan Hekim, Bağdat ile Erbil arasındaki sorunların çözülmesi ve IKBY'deki kamu çalışanlarının maaşlarının ödenmesi gerektiğini vurguladı.⁵² Öte yandan, Hekim'in Süleymaniye'de Goran Hareketi'ni ziyaret etmemesi dikkat çekti.

IKBY Başkanı Neçirvan Barzani, Erbil'de Ermenistan Dışişleri Bakan Yardımcısı Artak Apitonyan'ı kabul etti. Ermenistan'ın Bağdat Büyükelçisi Hrachya Poladian ve Erbil Başkonsolosu Arshak Manoukian'ın da katıldığı görüşmede, IKBY ile Ermenistan arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi konusunda bilgi alışverişinde bulunuldu. Barzani, Kürt ve Ermeni halkları arasındaki kadim dostluğa işaret ederek ilk Kürtçe radyo yayınının Ermenistan'ın başkenti Erivan'da yapılmasını iki halk arasındaki tarihî ve kültürel ilişkinin belgesi olduğunu ifade etti. Apitonyan da ülkesinin IKBY ile olan diplomatik ve ticari ilişkilerini geliştirmek istediğine vurgu yaptı.⁵³ Öte yandan, 24 Şubat Çarşamba günü IKBY'de Ermenistan Başkonsolosluğu ve Erbil Kalesi yerleşkesinde Ermenistan Kültür Merkezi açıldı. Açılış törenine IKBY Dış İlişkiler Daire Başkanı Sefin Dizayi, IKBY Kültür ve Gençlik Bakanı, Erbil ve Süleymaniye Valileri, Ermenistan Dışişleri Bakan Yardımcısı, Ermenistan Bağdat Büyükelçisi ve Erbil'deki Ermenistan Başkonsolosu katıldı.⁵⁴

• Ekonomi

IKBY Başbakanı Mesrur Barzani önderliğinde 24 Şubat'ta toplanan IKBY Bakanlar Kurulu olağan toplantısında Erbil ile Bağdat arasındaki mali müzakereler masaya yatırıldı. Bağdat'ı müzakereler için ziyaret eden Başbakan Yardımcısı Kubad Talabani başkanlığındaki IKBY müzakere heyeti, Bağdat'taki temaslari ve IKBY'nin 2021 bütçe yasasındaki payı hakkında Bakanlar Kuruluna bilgi verdi. Heyetin, Bakanlar Kuruluna görüşmelerin devam ettiğini ve çözüme adım adım yaklaşıldığını vurguladığı kaydedildi.⁵⁵ Konuya ilişkin IKBY Hükûmet Sözcüsü Cotyar Adil bir basın konferansında merkezî hükûmet ile IKBY'nin müzakerelere devam ettiği ifade ederek Bağdat'la anlaşma imzalamayı ümit ettiklerini söyledi.⁵⁶ Öte yandan, Irak

52 <https://www.westganeews.net/dreja.aspx?hewal&jmara=97829&Jor=1>

53 <https://www.basnews.com/tr/babat/671755>

54 <https://www.rudaw.net/sorani/kurdistan/2402202126>

55 <https://www.basnews.com/tr/babat/671727>

56 <https://esta.krd/44229/>

Parlamentosu Maliye Komisyonu Üyesi Cemal Koçar bir haber sitesine verdiği röportajında Maliye Komisyonun 2021 bütçe yasa tasarısını incelemeyi bitirdiğini ve tasarının Parlamento Başkanlığına sunulduğunu açıkladı. Koçar, 2021 bütçe yasa tasarısının siyasallaştırıldığını vurgulayarak tasarıda üzerinde uzlaşılamayan yalnızca IKBY payı maddesinin kaldığını, Erbil ve Bağdat anlaşma yaptıktan sonra tasarıya IKBY'nin payının da ekleneceğini söyledi.⁵⁷

24 Şubat'taki IKBY Bakanlar Kurulu toplantısında IKBY Maliye Bakanı Avat Cenab Nuri ve Planlama Bakanı Dara Reşid Mahmud, IKBY'nin 2021 yılı bütçesi için yapılan hazırlıklardan bahsederek şeffaf ve gerçekçi bir bütçe hazırlandığını ifade etti.⁵⁸ IKBY Hükûmet Sözcüsü Cotyar Adil ise IKBY Maliye ve Planlama Bakanlıklarının çalışmaları devam ettiğini açıkladı. Adil ayrıca önümüzdeki 10 gün içerisinde IKBY 2021 bütçe tasarısının IKBY Parlamentosuna gönderileceği söyledi.⁵⁹

• Güvenlik

IKBY Başbakanı Mesrur Barzani, 27 Şubat Cumartesi günü Irak İçişleri Bakanı Osman el-Ganimi'yi kabul etti. Görüşmede Erbil ile Bağdat arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi ele alınırken özellikle Erbil'e yönelik füze saldırısıyla ilgili Erbil ile Bağdat'ın iş birliğinin olumlu sonuçlar verdiği vurgulandı. Sincar Anlaşması'nın uygulanmasının önemine de vurgu yapılan görüşmede, milisler ve yasa dışı silahlı güçlerin bölgeden çıkması gerektiğinin altı çizildi.⁶⁰

26 Şubat'ta Irak Parlamentosu Goran Hareketi Milletvekili Galib Muhammed evinin önünde bıçaklı saldırıya uğradı. Süleymaniye'de kimliği bilinmeyen bir kişi tarafından saldırıya uğrayan Galib Muhammed'in hastanedeki tedavisinin ardından ev istirahatine alındığı öğrenildi. Süleymaniye Polis Müdürlüğü Sözcüsü Serkevt Ahmed, saldırıya ilişkin soruşturma başladığını ve failin en yakın zamanda yakalanacağını açıkladı. Konuya ilişkin bir açıklama paylaşan IKBY Hükûmet Sözcüsü Cotyar Adil, saldırıyı kınayarak eylemi bir terör faaliyeti olarak nitelendirdi. Adil ayrıca ilgili kurumların suçlunun yakalanması konusunda görevlendirildiğini kaydetti.⁶¹

• Sağlık & Sosyal Hayat

IKBY'de tespit edilen toplam yeni tip koronavirüs vaka sayısı 108.639'a yükselirken, virüs nedeniyle hayatını kaybeden kişi sayısı 3.519 olarak kaydedildi. Salgının başlangıcından bu yana virüsü yenerek sağlığına kavuşan kişi sayısı ise 103.332'ye ulaştı.⁶² Öte yandan IKBY

⁵⁷ <https://www.peyserpress.com/detail/7357>

⁵⁸ <https://www.basnews.com/tr/babat/671727>

⁵⁹ <https://esta.krd/44229/>

⁶⁰ <https://esta.krd/45111/>

⁶¹ <https://www.rudaw.net/sorani/kurdistan/2602202120>

⁶² <https://www.rudaw.net/sorani/health/26022021>

Sağlık Bakanlığı, Erbil'de 14 mutasyonlu virüs vakasının saptandığını duyurdu.⁶³ Bu doğrultuda İKBY İçişleri Bakanlığı 23 Şubat'ta koronavirüsle mücadele kapsamında toplu düğün ve yas merasimlerinin yasaklandığını bildirdi.⁶⁴

■ KÖRFEZ GÜNDEMİ

• Suudi Arabistan

Suudi Arabistan'ın aldığı karara göre artık kadınların da orduya katılabileceği açıklandı. Kadınların asker, onbaşı, çavuş gibi rütbelerle ordu mensubu olabileceği de belirtildi.⁶⁵

Veliaht Prens Muhammed bin Selman, Suudi Kamu Yatırım Fonu'nun 2025 yılına kadar varlığını iki katına (4 trilyon riyal/1,07 trilyon dolar) çıkarmayı hedeflediğini açıkladı.⁶⁶

ABD Başkanı Joe Biden, Kral Selman bin Abdülaziz ile bir telefon görüşmesi gerçekleştirdi. Bu görüşmede Biden, insan haklarına ve hukukun üstünlüğüne vurgu yaptı. Suudi Arabistan'ın güvenliğini sağlamaya ve İran tehdidinden Riyad yönetimini korumaya olan bağlılıklarını dile getirdi. İkili ilişkilerin güçlü ve şeffaf bir şekilde ilerleyeceğine değinildi.⁶⁷ Biden yönetiminin Suudi Arabistan ile yapılan silah satışlarını iptal etmeyi düşündüğü belirtildi.⁶⁸

Cemal Kaşıkçı cinayeti ile ilgili ABD istihbaratının yayımladığı rapora göre, suikast timinin Veliaht Prens Muhammed bin Selman tarafından görevlendirildiği açıklandı.⁶⁹ Ancak ABD yönetiminin Muhammed bin Selman'a herhangi bir yaptırım uygulamayacağı, Cemal Kaşıkçı cinayeti ile alakalı olarak 76 Suudi vatandaşına vize yasağı uygulanacağı açıklandı.⁷⁰

Suudi Arabistan Dışişleri Bakanlığı ise ABD tarafından yayımlanan istihbarat raporunu reddettiklerini açıkladı. Raporun ülke yönetimini hedef alan yanlış, olumsuz ve kabul edilemez değerlendirmeler içerdiği belirtildi.⁷¹ BAE, Bahreyn, Kuveyt, Umman, Mısır, Yemen, Cibuti ve Pakistan, Suudi Arabistan'ın yanında olduklarına dair açıklamada bulundu.

ABD Başkanı Biden, Muhammed bin Selman'ın Cemal Kaşıkçı cinayeti için emir vermesini aşırı olarak gördüklerini belirtti. Gelecek hafta Suudi Arabistan hakkında bir açıklama yapılacağını duyurdu. Biden, ikili ilişkilerin değişikliğe uğrayacağına dair açıklamalarda bulundu.⁷²

63 <https://www.milletpress.com/Detail.aspx?Jiamre=132551>

64 <http://www.shanpress.com/details.aspx?jimore=27789>

65 <https://www.aljazeera.com/news/2021/2/22/bb-saudi-women-can-join-military-in-latest-widening-of-rights>

66 <https://www.aljazeera.com/economy/2021/2/22/mbs-saudi-sovereign-fund-to-double-assets-in-5-years-to-1-07t>

67 <https://www.aljazeera.com/news/2021/2/25/us-president-saudi-in-first-phone-call-discuss-end-to-yemen-war>

68 <https://www.aljazeera.com/news/2021/2/26/biden-team-considering-halting-some-arms-sales-for-saudis-report>

69 <https://www.aljazeera.com/news/2021/2/26/mbs-oversaw-saudi-killers-of-khashoggi-us-intel-report>

70 <https://www.aljazeera.com/economy/2021/2/26/khashoggi-ban-us-imposes-visa-ban-on-76-saudi-citizens>

71 <https://gulfnews.com/world/gulf/saudi/saudi-arabia-rejects-us-report-on-jamal-khashoggi-murder-1.1614406534602>

72 <https://www.bloomberg.com/news/articles/2021-02-26/saudi-crown-prince-approved-khashoggi-s-killing-u-s-finds>

2019 yılında bir Suudi vatandaşın ABD'deki Pensacola Deniz Üssü'ne saldırdığı ve 3 kişinin ölümüne, 13 kişinin de yaralanmasına neden olan olaydan dolayı mağdur olan ailelerin Suudi Arabistan'dan davacı olduğu açıklandı. Riyad yönetiminin saldırganın radikalleşme eğiliminden haberdar olduğu ve önlem almış olsaydı saldırıyı engelleyebileceği değerlendirmesinden yola çıkarak saldırıdan sorumlu olduğu iddia edildi.⁷³

• Birleşik Arap Emirlikleri (BAE)

Yemen'in Sokotra vilayeti valisi Remzi Mahrus, Facebook hesabından paylaştığı bir gönderide BAE'ye ait bir geminin Sokotra'ya askerî araç boşalttığını ileri sürdü. Vali Mahrus, yaşananları adayı istikrarsızlaştırma faaliyetlerinin açık bir kanıtı olarak değerlendirirken Riyad Anlaşması'nın da açık bir ihlali olduğunu ifade etti. Öte yandan bazı haber kaynakları, Sokotra Limanı Yöneticisi Riyad Süleyman'ın 19 askerî aracın limana indirildiğini doğruladığını belirtti.⁷⁴

Geçtiğimiz haftalarda bir video yayınlayarak rehine olarak tutulduğunu ifade eden BAE Başbakanı ve Dubai Şeyhi Muhammed bin Raşid el-Maktum'un kızı Şeyha Latifa'nın 2019 yılında İngiltere polisine bir mektup yazarak ablasının kaçırılma olayının yeniden soruşturulmasını istediği ortaya çıktı. Mektubun Latifa'nın arkadaşları tarafından polise geçen hafta verildiği belirtildi. Babasının baskısından kaçan Prenses Şemse, 20 yıl önce kaçırılmıştı. 2019 yılında İngiltere Yüksek Mahkemesi Dubai Şeyhi Raşid el-Maktum'un kızlarından ikisini kaçırdığı ve eşini de tehdit ettiği yönünde karar vermişti.⁷⁵

BAE'nin Gazze'ye 20.000 doz Rus Sputnik-V aşısı gönderdiği açıklandı. Yardımın yapılmasında Muhammed Dahlan'ın etkisi olduğu ifade edildi. Muhammed Dahlan, Fatah Lideri Mahmud Abbas tarafından partiden atılmış ve sürgüne zorlanmıştı. Dahlan bir süredir BAE'de ikamet ediyor. Bu yıl yapılması planlanan Filistin seçimlerinde Dahlan'ın Abbas'a rakip olarak çıkması bekleniyor. Yapılan bu aşı yardımı birçok uzman tarafından Dahlan'ın planlanan seçim için puan kazanma hamlesi olarak yorumlandı.⁷⁶

• Katar

Katar ile BAE heyetleri El-Ula Anlaşması'ndan bu yana ilk kez Kuveyt'te bir araya geldi. Kuveyt'teki görüşmede yetkililer El-Ula Anlaşması'nın maddelerinin uygulanması adına ortak mekanizmaların oluşturulması ve prosedürlerin belirlenmesi konularını görüştü.⁷⁷

⁷³ <https://www.reuters.com/article/idUSKBN2AN0VV>

⁷⁴ <https://www.middleeastmonitor.com/20210227-in-violation-of-riyadh-agreement-uae-sends-military-equipment-to-socotra/>

⁷⁵ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-56188745>

⁷⁶ <https://www.reuters.com/article/healthcoronavirus-palestinians-rivals/gaza-receives-covid-vaccines-from-uae-helped-by-abbas-rival-idUSL8N2K04JK>

⁷⁷ <https://www.aljazeera.com/news/2021/2/22/uae-and-qatar-hold-first-meeting-since-gulf-detente>

Yine aynı kapsamda bir başka toplantı Katar ve Mısır heyetleri arasında gerçekleştirildi. Toplantı sonrası El-Ula Anlaşması sonrasında karşılıklı atılan adımlardan duyulan memnuniyetin dile getirildiği açıklamada ilişkilerin ilerletilmesine yönelik konuların ele alındığı ifade edildi.⁷⁸ Aynı toplantıda karşılıklı elçiliklerin yeniden açılıp faaliyetlerin devam edilmesine karar verildi.⁷⁹

Katar Dışişleri Bakanı Abdurrahman es-Sani AB üye ülkeleri büyükelçilerinden oluşan bir heyet ile bir araya geldi. Heyette Almanya, İngiltere ve Fransa büyükelçileri yer aldı. Görüşmenin ana konusu İran Nükleer Anlaşması olarak da bilinen Kapsamlı Ortak Eylem Planı (JCPOA) oldu. Bakan es-Sani, Katar'ın yeniden anlaşma sağlanması konusunda atılan her adımı desteklediğini belirtti.⁸⁰

Öte yandan El-Cezire haber kanalının ABD'de yeni bir platform kurmayı planladığı medyaya yansıdı. Yapılan yorumlara göre bu yeni platform ABD'deki muhafazakâr seçmeni hedef kitle olarak belirledi. Katar ABD'deki televizyon yayıncılığı faaliyetlerini 2016 yılında sonlandırmıştı.⁸¹

• Yemen

Yemen Dışişleri Bakanlığı İran destekli Husi grubun Marib'e balistik füzelerle saldırdığını duyurdu. Son zamanlarda Husiler ile merkezî hükûmet güçleri arasındaki çatışmalar Marib kentinde yoğunlaşmıştı. Son çatışmalar esnasında merkezî hükûmet güçlerine bağlı ordu komutanlarından 3'ü üst düzey olmak üzere 6 asker hayatını kaybetti.⁸²

Husilerin, Suudi Arabistan topraklarına yönelik saldırıları da devam ediyor. Husilerin sözcüsü Yahya, Suudi Arabistan güneyinde yer alan Abha ve Hamis Muşayt'a yönelik insansız hava araçları ile saldırı düzenlendiği açıkladı.⁸³ Suudi Arabistan önderliğindeki Arap Koalisyonu güçleri sözcüsü Turki el-Maliki ise yapılan saldırıların engellendiğini duyurdu. Sivil alanlara yönelik yapılan bu saldırıları "savaş suçu" olarak nitelendirdi.⁸⁴

Öte yandan Yemen Dışişleri Bakanı Ahmed bin Mübarek, ABD Yemen Özel Temsilcisi Tim Lenderkin ile görüştü. Görüşmede uluslararası toplumun Husilere yönelik baskı kurması çağrısında bulundu.⁸⁵ Bakan Mübarek Yemen krizini görüşmek üzere Körfez başkentlerine de bir dizi ziyaret başlattı.

78 <https://www.aljazeera.com/news/2021/2/23/egypt-and-qatar-hold-first-meeting-since-accord-ending-gulf-row>

79 <https://www.arabnews.com/node/1815421/middle-east>

80 <https://www.thepeninsulaqatar.com/article/27/02/2021/Foreign-Minister-meets-envoys-of-European-nations-to-JCPOA>

81 <https://www.middleeastmonitor.com/20210224-al-jazeera-targets-right-wing-audience-in-us/>

82 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/yemen-disisleri-bakanligi-husiler-dun-gece-maribi-balistik-fuzelerle-vurdu/2159307>

83 <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/yemen-rebels-claim-drone-attacks-on-saudi-arabia/2159803>

84 <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/saudi-led-coalition-destroys-rebel-drone-from-yemen/2158998>

85 <https://yeniyyemen.net/tr/p-207341>

• Kuveyt

Kuveyt hükûmeti, parlamentoya hükûmet fonundan her yıl 5 milyar dinar (16,53 milyar dolar) alabilmek ve bu parayı bütçe açıklarını kapatmak için kullanabilmek adına bir yasa tasarısı sundu. Tasarının kabul edilmeme ihtimalinin yüksek olduğu belirtildi.⁸⁶

Kuveyt Dışişleri Bakanı Şeyh Dr. Ahmed Nasır el-Muhammed el-Sabah, Mısır Devlet Başkanı Abdülfettah el-Sisi ile görüştü ve Kuveyt Emiri Şeyh Nevaf'tan bir mektup takdim etti. İki ülke arasındaki köklü ilişkilere ve bu bağı geliştirmeye, güçlendirmeye dikkat çekildi.⁸⁷

• Umman

Umman Dışişleri Bakanı Seyyid Bedir el-Buseydi, ABD Dışişleri Bakanı Antony Blinken ile bir telefon görüşmesi gerçekleştirdi. İki ülke arasında çeşitli alanlardaki stratejik ilişkiye değinilirken bölgede barışın ve istikrarın sağlanmasının da önemine dikkat çekildi.⁸⁸

Dışişleri Bakanı Buseydi ve Suudi Arabistan Dışişleri Bakanı Faysal bin Ferhan arasında da bir görüşme gerçekleşti. Tarihî ve güçlü ilişkilere değinilen görüşmede çeşitli alanlarda ilişkilerin geliştirilmesine, iş birliği alanlarına, bölgesel ve uluslararası gelişmelere ve El-Ula Toplantısı'nın sonuçlarına değinildi.⁸⁹

• Bahreyn

Bahreyn Başbakanı ve Veliaht Prensi Selman bin Hamed el-Halife İsrail Başbakanı Binyamin Netanyahu ile telefonda görüştü. Görüşmede Bahreyn'in İsrail'de kurulması planlanan aşırı üretim tesisine yatırım yapma konusu ele alındı.⁹⁰

■ KUZAY AFRİKA GÜNDEMİ

• Mısır

Mısır ve Katar'ın karşılıklı olarak büyükelçiliklerini yeniden açma kararı aldıkları bildirildi. Mısır ve Katar'dan diplomatik heyetlerin Kuveyt'te düzenledikleri toplantıda iki ülke arasında karşılıklı olarak büyükelçiliklerin yeniden açılması kararı alındığı kaydedilerek büyükelçiler atanıncaya kadar diplomatik sürecin maslahatgüzar seviyesinde devam edeceği ifade edildi.⁹¹

86 <https://www.reuters.com/article/idUSKBN2AM1E7>

87 <https://news.kuwaittimes.net/website/kuwait-amir-sends-letter-to-egypts-president/>

88 <https://timesofoman.com/article/sayyid-badr-receives-phone-call-from-blinken>

89 <https://timesofoman.com/article/oman-saudi-arabia-hold-bilateral-consultations>

90 <https://www.reuters.com/article/uk-israel-bahrain/israel-bahrain-leaders-discuss-iran-possible-vaccine-plant-idUKKBN2AP1CH>

91 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/misir-ile-katar-karsilikli-buyukelcilikleri-tekrar-acmayi-kararlastirdi/2155728>

İsrail basını tarafından Mısır Petrol ve Madeni Kaynaklar Bakanı Tarık el-Mollanın, enerji alanındaki iş birliğini güçlendirmek maksadıyla Tel Aviv'e gittiği aktarıldı. Molla, böylece beş yıl aradan sonra İsraili ziyaret eden ilk Mısırlı Bakan oldu.⁹² İsrail Başbakanı Binyamin Netanyahu ile EastMed ve Gazze açıklarındaki doğal gaz sahaları ile ilgili görüştüğü dile getirilen Molla'nın ayrıca Ramallah'a da bir ziyarette bulunarak Filistinli yetkililer ile de temaslar da bulunduğu aktarıldı.⁹³

Mısır'ın, Doğu Akdeniz'de hidrokarbon arama ve sondaj çalışmaları için 24 parselde ilan ettiği ruhsat ihalesinde 18 numaralı parselin bulunduğu bölgeyi, Türkiye'nin 13 Kasım 2019'da Birleşmiş Milletler'e bildirdiği kıta sahanlığı sınırlarını dikkate alarak belirlemesi Yunan başınında "Mısır Türkiye'ye göz kırıyor" gibi ifadelerle tepkiye yol açtı.⁹⁴

ABD Dışişleri Bakanlığı, Dışişleri Bakanı Antony Blinken ile Mısır Dışişleri Bakanı Samih Şukri'nin bir telefon görüşmesi gerçekleştirdiğini açıkladı. Açıklamada, Blinken insan haklarına konusunda endişelerini belirttiğini ve bu konunun Mısır-ABD ilişkilerinin temelinde yer alacağını söylediği dile getirildi. Blinken'in ayrıca Mısır'ın Rus SU-35 uçaklarını almasıyla ilgili ihtimale ilişkin de endişelerini dile getirdiği belirtildi.⁹⁵

• Libya

Çarşamba günü yeni Başkanlık Konseyi ve Başbakan Dibeybe, 5+5 Ortak Askerî Komitesi ve ülkenin batısındaki bazı askerî liderlerle bir araya gelmiştir. Toplantı, Askerî Komiteye verilen desteğin ve Libya ordusunun bütünlüğünün sağlanmasının önemini vurgulamaya yönelik olmuştur.⁹⁶

Yeni Başbakan Dibeybe perşembe günü yaptığı açıklamada, yeni dönemde Türkiye'yle ikili ilişkilere önem verileceğini belirtmiştir. Dibeybe, Türkiye'nin Libya'nın ekonomik ortağı olduğunun, Türkiye olan bağların öne çıkarılacağını ve Kasım 2019'da imzalanan deniz yetki alanları anlaşmasına sadık kalınacağını altını çizmiştir.⁹⁷

Dibeybe ayrıca, ülkenin doğu, batı ve güneyinden adil katılımın sağlanacağı bütüncül bir yönetim yapısı üzerine çalıştığını belirtmiştir. Buna rağmen yeni başbakan kabinedeki isimlere dair kamuoyuna henüz bir açıklama yapmamıştır. Dibeybe, isimlerin açıklanmaya hazır olduğunu fakat öncelikle hükûmetin tasarlanan yapısının ve gözetlediği hedeflerinin onay için parlamentoya sunulmasını istediğini açıklamıştır.⁹⁸

⁹² <https://www.yenisafak.com/dunya/misirdan-israile-bes-yil-sonra-dikkat-ceken-ziyaret-3600258>

⁹³ <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/israel-egypt-discuss-situation-in-gaza/2153742>

⁹⁴ <https://www.haber7.com/dunya/haber/3072519-dogu-akdenizde-yeni-kriz-misirin-turkiye-karari-yunanistani-kuplere-bindirdi>

⁹⁵ <https://www.aa.com.tr/en/politics/human-rights-central-to-us-egypt-relationship-blinken/2154699>

⁹⁶ <https://lana-news.ly/art.php?id=192148&lang=en&p=1>

⁹⁷ <https://www.aa.com.tr/en/politics/libya-to-keep-distinguished-ties-with-turkey-interim-premier/2157404>

⁹⁸ <https://www.reuters.com/article/us-libya-security/libyan-pm-designate-to-propose-unified-cabinet-under-u-n-aegis-idUSKBN2AP2A8?rpc=401&>

Tobruk Temsilciler Meclisi Başkanı Akila Salih bu hafta yaptığı açıklamada, meclisin 8 Mart sabah saat 11'de yeni hükûmete güven oyu verilmesi hususunu masaya yatırmak için Sirte'de toplanacağını açıklamıştır. Salih, 5+5 Ortak Askerî Komitesinin Sirte'deki güvenliği sağlayamadığı takdirde toplantının aynı gün ve saatte Tobruk'ta yapılacağını da belirtmiştir.⁹⁹ Ayrıca yapılan bir diğer açıklamada, 84 Libyalı Millet Vekili yeni oluşturulan hükûmete koşulsuz bir şekilde güvenoyu vereceklerini bildirmişlerdir. Meclis üyeleri Dibeybe'ye yeni hükûmetin dürüstlük ve şeffaflık ile kurulması ve göreve gelecek olanların liyakat temelli seçimlerle gelmeleri gerektiğinin çağrısını yapmışlardır.¹⁰⁰

• Tunus

Çarşamba günü Cumhurbaşkanı Kays Said, başkentte Avrupa Birliği Büyükelçileri ile bir araya gelmiştir. Said yaptığı açıklamada, Tunus'un demokrasisini kuvvetlendirme potansiyeline sahip olduğunun ve kendisini dar siyasi hesaplara karşı koruyabileceğinin altını çizmiştir.¹⁰¹

Bu hafta Tunus'ta binlerce vatandaş Nahda Hareketi'nin "ulusal birlik" çağrısıyla birlikte sokağa dökülmüştür. Ülkede son zamanlarda yaşanan, Cumhurbaşkanı ve Başbakan arasındaki kabine revizyonu ile büyüyen, siyasi krizin tetiklediği gösteriler "sebat ve devlet kurumlarının korunması" sloganıyla sürdürülmüştür.¹⁰² Meclis Başkanı ve Nahda Hareketi Lideri Gannuşi yaptığı açıklamada; Tunus halkının kaos ile popülizmden ziyade demokrasi istediğinin, Tunuslular arasında sevgi ve iş birliği görmek istediğinin altını çizmiştir.¹⁰³ Perşembe günü ise Cumhurbaşkanı Said ve Başbakan Meşişi arasında olumlu bir adım sayılabilecek bir telefon görüşmesinin gerçekleştirildiği açıklanmıştır. Katar Emiri'nin, Said'in Tunus vatan-daşı Fahri el-Endulusi'nin yargılanmasının ertelenmesi isteğine olumlu yanıt vermesi sonucunda Meşişi, Cumhurbaşkanı'na teşekkürlerini iletmıştır.¹⁰⁴

Son olarak, Tunus'un güneydoğusunda yer alan Tatavin kentinde, el-Kamur Anlaşması'nın uygulanması için hükûmete baskı yapmak amacıyla grev yapıldığı duyurulmuştur. İstihdamın artırılması üzerine temellendirilen, göstericiler ve hükûmet arasında yapılan anlaşma yerli gençlerin petrol şirketlerine yerleştirilmesi gibi maddeleri içermektedir.¹⁰⁵

99 <https://www.aljazeera.com/news/2021/2/27/libyas-parliament-to-discuss-new-unity-govt-lineup-in-march>

100 <https://www.libyanexpress.com/84-parliament-members-announce-unconditional-support-for-the-new-government/>

101 http://www.ansamed.info/ansamed/en/news/sections/politics/2021/02/24/tunisian-president-receives-eu-ambassadors_7ca688b7-1cf1-4a38-9aad-44d62d1a627a.html

102 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/tunusta-nahda-hareketinin-ulusal-birlik-temali-yuruyus-cagrisıyla-binlerce-kisi-sokaga-indi/2159186>

<https://www.reuters.com/article/tunisia-protests/tunisias-main-party-holds-street-protest-escalating-government-row-idUSL8N2KX08C?rpc=401&>

103 <https://www.aa.com.tr/en/africa/tunisian-speaker-calls-for-unity-at-ennahda-rally/2159465>

104 <https://www.middleeastmonitor.com/20210227-tunisia-tension-eased-between-mechichi-and-saied-amid-council-of-ministers-crisis/>

105 <https://www.middleeastmonitor.com/20210224-tunisia-general-strike-in-tataouine-demanding-implementation-of-el-kamour-agreement/>

• Cezayir

Bu hafta Cezayir'in Libya Büyükelçisi Kemal Abdul Kadir Libya Dışişleri Bakanı Muhammed Tahir Siyala'yı makamında ziyaret etmiştir. Görüşmede, komşular arasındaki ikili ilişkilerin ve iş birliğinin çeşitli alanlarda kuvvetlendirilmesi ele alınmıştır.¹⁰⁶ Ayrıca, Libya'daki yeni Başkanlık Konseyi Başkanı Muhammed el-Menfi de Cezayir'in Libya krizinin çözümündeki rolünün önemini vurgulamıştır.¹⁰⁷

Bu hafta binlerce Cezayirli hükûmet karşıtı sloganlarla sokaklara dökülmüştür. Daha önce Abdulaziz Buteflika'nın görevi bırakması için yer almış ve Buteflika'nın görevi bırakmasının ardından da devam etmiş, gösteriler geçen martta koronavirüs önlemleri sebebiyle durmuştu. Bu günlerde ise "Hirak" protestocuları yine yönetime karşı sloganlarla başkentte gösteriler düzenlemektedir.¹⁰⁸

Geçen hafta Cumhurbaşkanı Abdelmecid Tebbun erken seçime gitmek üzere Ulusal Halk Meclisini feshettiğini açıklamıştı.¹⁰⁹ Bu hafta ise Cezayir Millet Konseyinin oylarıyla 90 yaşındaki Salih Gucil parlamentonun üst kanadına başkan seçildi. Gucil bir çekimser oya karşılık 126 milletvekilinin oyunu alarak Abdulaziz Buteflika'nın istifasından sonra geçici olarak devlet başkanlığını yürüten Abdülkadir bin Salih'in yerine geçmiştir.¹¹⁰

• Fas

17 Şubat'ta 27 senatörün ABD Başkanı Biden'a ABD'nin Batı Sahra üzerindeki Fas egemenliğini kararını geri çekmesi için mektup göndermesi üzerine ABD'deki Fas diasporası ABD Senatosuna, senatörlerin mektubunda hatalı olduğunu belirttikleri noktaları aydınlatarak bir mektup gönderdikleri aktarıldı.¹¹¹

Fas Dışişleri Bakanı Nasser Bourita ve Körfez İşbirliği Teşkilatı (KİK) Başkanı Nayef Al-Hajraf'ın, Arap-İsrail normalleşmeleri ve başta Batı Sahra olmak üzere birçok konuyu görüştükleri aktarıldı.¹¹²

Fas'ın, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Antonio Guterres'e ve BM Güvenlik Konseyi üyelerine Cezayir'in ve Polisario Cephesi'nin Fas'a yönelik iddialarına yanıtlar içeren bir mektup gönderdiği belirtildi.¹¹³

¹⁰⁶ <https://lana-news.ly/art.php?id=192274&lang=en&p=1>

¹⁰⁷ <https://lana-news.ly/art.php?id=192437&lang=en&p=1>

¹⁰⁸ <https://www.france24.com/en/africa/20210226-algerian-anti-government-protesters-hit-the-streets-after-year-long-hiatus>

¹⁰⁹ <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/algerian-president-dissolves-parliament-for-early-polls/2149904>

¹¹⁰ <https://www.aa.com.tr/en/africa/salah-goudjil-elected-speaker-of-algerian-assembly/2155820>

¹¹¹ <https://www.morocoworldnews.com/2021/02/335723/moroccans-in-us-urge-joe-biden-to-maintain-western-sahara-recognition/>

¹¹² <https://www.morocoworldnews.com/2021/02/335794/moroccos-fm-discusses-regional-issues-with-gcc-secretary-general/>

¹¹³ <https://www.morocoworldnews.com/2021/02/335958/morocco-exposes-polisario-algerias-propaganda-in-letter-to-un/>

Aralarında eski İtalya Dışişleri Bakanı Giulio Terzi ve eski Sırbistan Cumhurbaşkanı Boris Tadic'in olduğu 25 ülkeden 250 siyasi lider ABD'nin Fas'ın Batı Sahra üzerindeki egemenliği kabulü kararını desteklediklerini açıklayan bir mektubu ABD Başbakanı Biden'a gönderdikleri açıklandı.¹¹⁴

Fas Dışişleri Bakanı Nasser Bourita, Libya'nın geçici bir hükûmet kurma faaliyetlerini desteklediklerini belirtti. Bourita ayrıca Libya'nın yeni seçilen Başbakanı Abdülhamid Dibeybe ile de bir telefon görüşmesi gerçekleştirdi.¹¹⁵

Polisario Cephesi Lideri Brahim Ghali, Sahra Demokratik Arap Cumhuriyeti'nin tek taraflı olarak bağımsızlık ilan edişinin 45. seneidevriyesinde bölgedeki politik kördüğümün suçlusunun bölgede self-determinasyon için referandum düzenleyemeyen Birleşmiş Milletler olduğunu dile getirdi.¹¹⁶

• Dünya Geneli

Suudi Arabistan ve Rusya'nın 3-4 Mart'taki OPEC+ toplantısı öncesinde, petrol üretimi konusunda tekrar anlaşmazlığa düştükleri bildirildi. Suudi Arabistan'ın, OPEC+ toplantısında nisan üretimlerini sabit tutacağı konusunda; Rusya'nın ise üretim kısıtlamalarını hafifletmek için baskı yapacağını öngörüldüğü belirtildi.¹¹⁷

Hindistan'ın, petrol tüketicisi olan ülkeleri artan petrol fiyatları nedeniyle OPEC'e karşı organize ederek İran ile Venezuela gibi ucuza petrol ihraç eden ülkelere karşı yapılan kısıtlamaların kaldırması ve petrol fiyatlarının düşürülmesi konusunda organize edebileceği kaydedildi. Hindistan'ın, ABD, Japonya ve Avustralya gibi ülkelerin olduğu çoklu platformlarda sesini duyurmak için Çin'i kullanabileceği ve Güney Kore'nin de büyük bir petrol tüketicisi olarak destekleyebileceği bildirildi.¹¹⁸

İspanyol Reganosa şirketi, İtalya'nın Sardunya adasındaki ilk LNG terminalini işletme hakkını kazandığını açıkladı. 2021 yılında işlemeye başlayacak olan terminal 20 bin m³ kapasiteye kadar LNG gemisi alabilen terminal iskelesi, her biri 1500 m³ olan altı yatay kriyojenik tankı, iki LNG kamyon yükleme alanı, tam bir enerji üretim sistemi, yıllık 8 bin LNG kamyon yükleme kapasitesine sahiptir.¹¹⁹

¹¹⁴ <https://www.morocoworldnews.com/2021/02/336072/world-leaders-send-biden-letter-supporting-us-western-sahara-recognition/>

¹¹⁵ <https://www.morocoworldnews.com/2021/02/336083/morocco-encourages-libya-to-quickly-establish-interim-government/>

¹¹⁶ <https://www.middleeasteye.net/news/polisario-blames-un-political-deadlock-over-western-sahara>

¹¹⁷ <https://oilprice.com/Latest-Energy-News/World-News/Saudi-Arabia-And-Russia-Are-Headed-For-Another-Clash-On-OPEC-Oil-Cuts.html>

¹¹⁸ <https://www.hindustantimes.com/india-news/india-may-turn-to-iran-venezuela-for-oil-imports-101613942885314.html>

¹¹⁹ <https://oglinks.news/italy/news/reganosa-wins-contract-for-lng-terminal-in-sardinia>

Bill Gates, nükleer enerjinin kömür, petrol ve gaza oranla sera gazı salınımı olmadığı için daha temiz, daha güvenilir ve daha ucuz olduğunu açıkladı. Nükleer tesislerde yapılacak yeniliklerle birlikte daha küçük ve daha kolay kurulabilir teknolojiler oluşturulabileceğini bildirdi.¹²⁰

Venezuela, İran ile yaptığı takas anlaşması sonucunda benzin karşılığında İran'a jet yakıtı gönderdiğini açıkladı. Bu takasın uzun vadeli bir anlaşmaya dönüşebileceğini bildirdi.¹²¹

İran ve Azerbaycan, birlikte yürüttükleri Hudaferin ve Giz Galasındaki iki hidroelektrik santrali için Araz Nehri üzerindeki inşaatın devam etmesine onay verdiklerini açıkladı.¹²² Dağlık Karabağ'da barış gücü olarak yer alan Rusya'nın, Azerbaycan'a geçen Laçın Hidroelektrik Santrali'nin ünite ve sisteminin yeniden çalışması için bakımını yaptığı bildirildi.¹²³

Azerbaycan ve Kazakistan'ın devlet petrol şirketlerinin ortak sondaj çalışması için görüşme gerçekleştirdikten sonra Hazar Denizi'nin, Azerbaycan karasularında bulunan offshore sahasında sondaj yapmak için Kazakistan'ın derin deniz ekipmanı kullanacağı bildirildi.¹²⁴

Rus Novatek şirketinin alt kuruluşu Novatek Gas & Power, Çin Shenergy Grup şirketi ile uzun dönemli bir LNG tedariki anlaşması imzaladığını açıkladı. Anlaşmaya göre, 15 yıl boyunca 3 milyon ton LNG sevkiyatı gerçekleştirileceği bildirildi.¹²⁵

Pakistan, LNG tedariki için Katar ile 10 yıllık bir anlaşma imzaladığını duyurdu. 2022 yılında başlayıp 2031 yılına kadar geçerli olan anlaşmaya göre 10 yıl boyunca 3 milyon ton LNG tedariki yapılacağı bildirildi.^{126 127}

ExxonMobil Birleşik Krallık'taki Kuzey Denizi'nin merkezindeki ve kuzeyindeki upstream varlıklarını HitecVision'a 1 milyar USD'den fazla bir değerde sattığını duyurdu.¹²⁸

120 <https://www.cnn.com/2021/02/25/bill-gates-nuclear-power-will-absolutely-be-politically-acceptable.html>

121 <https://www.hellenicshippingnews.com/perfect-trips-venezuela-ships-jet-fuel-to-iran-in-exchange-for-gasoline-sources-say-17/>

122 <https://report.az/en/infrastructure/iran-azerbaijan-to-jointly-continue-building-2-hydropower-plants/>

123 http://eng.mil.ru/en/news_page/country/more.htm?id=12346007@egNews

124 <https://caspiannews.com/news-detail/azerbaijan-kazakhstan-team-up-to-drill-off-shore-in-caspian-sea-2021-2-27-37/>

125 <https://www.reuters.com/article/russia-china-lng/russias-novatek-enters-into-long-term-lng-deal-with-chinas-shenergy-sources-idUSL4N2KV1LH>

126 <https://dailytimes.com.pk/728290/pakistan-signs-landmark-10-year-lng-supply-deal-with-qatar/>

127 <https://www.energyvoice.com/oilandgas/asia/lng/303016/qatar-pakistan-lng-markets/>

128 <https://energy.economictimes.indiatimes.com/news/oil-and-gas/exxonmobil-selling-some-upstream-assets-for-more-than-1-billion/81201215>

Ortadoğu

Irak, petrol fiyatlarının yükselmesi ile birlikte Çinli Zhenhua petrol şirketi ile yaptığı ön ödeme anlaşmayı dondurma kararı aldığını bildirdi. 1 Temmuz 2021 ile 30 Haziran 2022 arasında 48 milyon varil ham petrol karşılığında Irak'a yaklaşık 2,5 milyar USD ödeneceği bildirilmişti.¹²⁹

Irak, şubat ayında Hindistan'a yapılan petrol ihracatını azaltmayacağını açıkladı. Irak'ın Güney Asya pazarını korumaya odaklandığı için petrol ihracat hacminde kısıtlamaya gidilmediğini ve mecbur kalmadıkça kesinti yapmayacağı bildirildi.¹³⁰

Irak Elektrik Bakanı, Türkiye gibi komşularıyla 200 megavatlık yeni elektrik hatları olduğunu ve yakında tamamlanacağını açıkladı.¹³¹

Irak Petrol Bakanı, 2030 yılına kadar 10 GW güneş enerjisi üretmeyi amaçladıklarını açıkladı. Bu hedefi gerçekleştirmek için yedi projeyi ihaleye verdiklerini bildirdi. Total ve Norveç merkezli geliştirici şirketlerle görüşen Iraklı yetkililer, ihaleyi kazanan şirketleri henüz açıklamadı. Kerbela, Babil, Mutanna, Vasit'te gerçekleştirilecek projede toplamda 750 megavat enerji üretileceğini bildirildi. En büyük tesisin 300 megavatlık enerji üretim kapasitesi ile Kerbela'daki tesis olduğu açıklandı.¹³²

Irak Petrol Bakanı, birçok ülkenin düşük ekonomik fizibilitesi yüzünden fosil yakıtlara bağımlılığı azaltmaya başladığını açıkladı. Gaz ve fosil yakıtın önümüzdeki dönemlerde Irak'ta bollaşacağını belirten Bakan, petrol talebinin düşeceğini ancak Irak ve diğer petrol üreticilerinin petrol üretmeye devam edeceğini bildirdi.¹³³

Intercontinental Exchange, Abu Dabi ICE vadeli işlemlerini (IFAD), Murban ham petrol vadeli işlemlerini ve ilgili nakit ödemeli türevlerini ve emtia farklarını (spread) 29 Mart 2021'de başlatmayı planladıklarını bildirdi.¹³⁴

İsrail ve Mısır, İsrail'in Leviathan (offshore) sahasından Mısır'a uzanan denizden geçen boru hattı konusunda görüştüklerini ve anlaştıklarını duyurdu. Bu boru hattı projesi ile Avrupa'ya ihracat edilen gazın artırılmasının hedeflendiği açıklandı. İsrail Leviathan sahasından boru hattı ile Mısır'a gelen gazın, Mısır'daki tesislerinde LNG formuna dönüştürülüp Avrupa pazarına satılacağı bildirildi.¹³⁵ Bu projenin, Yunanistan ve İtalya vasıtasıyla Avrupa'ya gaz

129 <https://www.reuters.com/article/us-iraq-oil/iraq-decides-to-freeze-oil-prepayments-deal-on-rising-oil-prices-idUSKBN2AL0K7>

130 <https://www.spglobal.com/platts/en/market-insights/latest-news/oil/022221-iraq-not-cutting-oil-exports-to-india-in-feb-amid-asia-focus-somo>

131 <https://iraqakhbar.com/2933163>

132 <https://financialpost.com/pmn/business-pmn/iraq-plans-to-build-10-gigawatts-of-solar-projects-over-10-years>

133 <https://www.shafaq.com/ar/Economy/Iraq-shall-retain-high-oil-exports-Oil-Minister-says>

134 <https://www.businesswire.com/news/home/20210224005601/en/ICE-Announces-Update-on-Murban-Crude-Oil-Futures-Ahead-of-Launch-on-March-29-2021>

135 <https://www.timesofisrael.com/israel-to-build-new-natural-gas-pipeline-from-its-offshore-rig-direct-to-egypt/>

sağlamak için yapılacak daha büyük bir boru hattı için bir pilot proje olduğu bildirildi. Bu konunun Kıbrıs, İtalya, Yunanistan ve BAE'nin (gözlemci) katılımıyla gerçekleştirilen EastMed Forum'da görüşüldüğü kaydedildi.^{136 137}

Geçen hafta Akdeniz'deki büyük petrol sızıntısı nedeniyle İsrail'in 190 kilometrelik sahil şeridinin 160 kilometresinin katranla kaplandığı bildirildi. Kimliği belirlenemeyen bir tankerden geldiği düşünülen katranın deniz canlılarına zarar verdiği açıklandı.¹³⁸ Mısır Port Said'den ayrılan Yunan petrol tankeri Minerva Helen'in petrol sızıntısına neden olmuş olduğu düşünüldüğü ancak geminin petrol boşaltımıyla ilgili bir aktivitesinin olmadığı kaydedildi.¹³⁹

Saudi Aramco, Pakistan'ın güneybatı Belucistan eyaletinin Gwadar bölgesinde rafineri ve petrokimya kompleksi kuracağını açıkladı. 10 milyar USD yatırım ile gerçekleştirilecek kompleksin günlük 250.000-300.000 varil kapasiteli olması ve 7 yıl içerisinde tamamlanması planlandığı açıklandı.¹⁴⁰

Suriye'nin Haseke Valisi yaptığı açıklamada, ABD destekli Suriye Demokratik Güçleri (SDG) militanlarının Haseke eyaletindeki petrol sahalarından günlük 140.000 varil ham petrol çıkarttıklarını açıkladı. Kaçak yollarla elde edilen petrolü, yine kaçak yollar ile Irak'a götürmek için Dicle civarındaki Taramiş bölgesinden ve el-Malikiye'den tanker kamyonları kullandığını da bildirdi.^{141 142}

Qatar Petroleum, Hollanda merkezli Vitol ile satış ve satın alma anlaşması (SPA) imzaladıklarını açıkladı. Bu uzun dönemli anlaşma ile, Vitol Bangladeş'e yılda 1,25 milyon ton LNG tedarik etmesine olanak sağlanacağı ve anlaşma kapsamında LNG teslimatlarının bu yılın sonlarında başlayacağı da bildirildi.¹⁴³

136 <http://www.energianews.com/article.php?id=23818>

137 <https://www.globes.co.il/news/article.aspx?did=1001361485>

138 <https://www.jpost.com/israel-news/israel-issues-urgent-ban-on-all-seafood-distribution-660275>

139 <https://www.jpost.com/israel-news/israel-oil-spill-how-did-it-happen-and-what-will-we-do-going-forward-660242>

140 <https://www.technologytimes.pk/2021/02/21/plans-for-10bn-aramco-refinery-in-pakistani-oil-city-ready-by-year-end/>

141 <https://www.presstv.com/Detail/2021/02/21/645763/Syria-US-SDF-oil-Hasakah-Trump>

142 <https://www.tehrantimes.com/news/458438/U-S-backed-SDF-militants-steal-140-000-barrels-per-day-of-Syrian>

143 <https://www.thedailystar.net/business/news/qatar-petroleum-supply-125m-tonnes-lng-bangladesh-2050113>

RUS BASININDA ORTADOĞU GÜNDEMİ (22-28 ŞUBAT 2021)

• İran Muhafazakârlara ve Pragmatistlere Bölündü

Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı (IAEA) Başkanı Rafael Grossi'nin İran'a ziyareti sırasında ülke yetkilileriyle yaptığı görüşmeler Rusya basınında geniş yer buldu. "Komersant ru." gazetesinin 23 Şubat sayısında yayımlanan ["İran Muhafazakârlara ve Pragmatistlere Bölündü"](#) başlıklı uzman görüşlerine dayanan yazıda, Rafael Grossi'nin Tahran'a planlanmamış ziyareti "ajans, Tahran ile ilişkilerinde yeni ve dramatik bir dönüşe işaret ediyor" olarak değerlendirilmiştir. Yazıya göre Rafael Grossi, ajansın bu ülkedeki temel doğrulama ve izleme faaliyetlerini 3 ay daha sınırsız sürdüreceğini söylerken, İran yetkilileri önceki ABD yönetimi tarafından uygulanan yaptırımların kaldırılmasını bekledikleri yanıtını verdiler. Makalede görüşlerine başvurulmuş Moskova Devlet Diplomasi Enstitüsü İleri Amerikan Araştırmaları Merkezi Kıdemli Araştırmacısı Andrey Baklitsky, "İran'ın nükleer programı etrafında paradoksal bir durum gelişmektedir" yorumunda bulunmuştur. Yazıda konu ile ilgili görüşlerini paylaşan Rusya Bilimler Akademisi Doğu Çalışmaları Enstitüsü Kıdemli Araştırmacı ve Rusya Devlet Beşerî Bilimler Üniversitesi Çağdaş Doğu Bölümü Doçenti Lana Ravandi-Fadai bu durumu, "İran'ın Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı ile iş birliğinin aynı ölçüde genişletilmesi yalnızca reformcu hükûmetin bir girişimi değil, aynı zamanda İran'ın Dinî Lideri Ali Hamaney'in de isteğidir" şeklinde yorumlamıştır. Analiste göre, sadece reformcular değil, ılımlı muhafazakârlar da yaptırımların kaldırılması isteğinde bulunmaktadır. Ayrıca İran'da cumhurbaşkanlığı seçimlerine değinen Rus analist, reformcuların kampında seçimleri kazanabilecek ve Cumhurbaşkanı Ruhani'nin reformist rotasını devam ettirebilecek önemli bir şahsiyet ortaya çıkmadığı için en popüler adayın eski Cumhurbaşkanı Mahmud Ahmedinejad olmaya devam ettiğini belirtmiştir. Uzman, yaptırımlar kaldırılırsa Cumhurbaşkanı Ruhani'nin ayrılmasından sonra reformcuların konumlarını sürdürme şansı olarak güçlü bir argümana sahip olacaklarını ifadelerine eklemiştir.

• Tam Tersi, Türkiye Rusya Gibi

"Expert" dergisinin birinci Editör Yardımcısı Aleksander Ivanter derginin 9. sayısında ["Tam Tersi, Türkiye Rusya Gibi"](#) başlıklı makale yayımladı. Yazıda Rusya ve Türkiye, tarihî ve ekonomik açıdan aynı zamanda çağdaş dönemdeki durumları da karşılaştırılarak değerlendirilmiştir. Yazara göre, Rusya ve Türkiye yeterince ortak noktaya sahiptir. Her iki ülkenin kültürel kodunda da zengin bir imparatorluk geçmişi vardır. Aleksander Ivanter, Türkiye'nin

çağdaş dönemini “Erdoğan Türkiye’sinde tam tersi geçerli” ifadesiyle değerlendirmiştir: “Geçtiğimiz yirmi yılda ülke, aktif ve oldukça yaratıcı bir şekilde altyapısal, endüstriyel ve sosyal modernizasyon arayışındadır.” Ayrıca yazar, Türkiye’yi gelişmiş bir ülke olarak değerlendirerek “Türkiye hakkındaki görüşleriniz, plajı, lokumu, domatesleri, fındıkları ve pop müziği olan her şey dâhil bir otelle sınırlıysa hayatın otuz yıl gerisindesiniz” şeklinde yorumda bulunmuştur. Yazıda Türkiye’nin metalürji, petrokimya ve hatta otomobil endüstrisine ve bu alanlardaki gelişmelere de değinilerek övülmüştür. Ayrıca hem bütçesel hem de özel devasa fonların altyapı projelerine yönlendirilmesine dikkat çekilmiş, bu alanda önde gelen şehrin İstanbul olduğu vurgulanmıştır: “Boğazın üzerine yeni köprü, altına bir tünel ve yeni bir havalimanı inşa edildi.” Yazar, gelişmelerin yalnızca bununla sınırlı olmadığını da ifadelerini de eklemiştir.

• ABD, Rus Havacılık Güçlerini Kontrol Etmek İçin Suriye’deki Hava Savunmasını Güçlendiriyor

ABD ordusu tarafından işgal edilen Suriye topraklarında Amerika Hava Kuvvetleri için bir havaalanı yaptırılması bağlamındaki haber Rusya basınında geniş yer buldu. “Moskovskiy Komsomolets” gazetesinin 25 Şubat sayısında yayımlanan [“ABD, Rus Havacılık Güçlerini Kontrol Etmek İçin Suriye’deki Hava Savunmasını Güçlendiriyor”](#) başlıklı uzman görüşlerini içeren makalede söz konusu haber “Trans-Fırat’ta Amerikan Patriot füze savunma sistemleri ortaya çıktı” ifadesiyle belirtilmiştir. Yazıya göre, havadan ABD’ye yönelik tek tehdit, savaş sırasında ağır kayıplar veren Suriye Hava Kuvvetleri veya Rus Havacılık Kuvvetleri olabilir. Makalede görüşlerine başvurulmuş Rus Askerî Uzman Alexander Mikaylovsky, “ABD, Suriye petrolünü ele geçirmeye kararlı ve bu nedenle militanlarla mücadele bahanesiyle Suriye’deki güç dengesini kendi lehine değiştirmeye çalışıyor” görüşünü savunmuştur. Yapım aşamasında olan Amerikan üssüne değinen askerî uzman, onun el-Omar petrol yataklarının yakınında bulundurulmasının birkaç nedeni olduğuna dikkat çekti: “ABD’nin tek istediği söz konusu yataklarda bulunan petrolü ihraç etmek ve bu şekilde hem Suriye’nin yükselişini engellemek hem de para kazanmaktır.” Ayrıca analist, ABD hava savunma sistemlerinin oradaki Rusya uçaklarını düşürme ihtimalinin oldukça düşük olduğunu ifade etse de tüm Suriye hava sahasını sıkı bir şekilde kontrol altına alınacağını muhtemel olduğunu belirtmiştir. Rus analistin bulunduğu diğer öngörülere göre, “Patriot” sistemlerinin amacı Suriye semaforlarına el koymak ve onu ABD dışında herkese kapatmaktır.

• ABD Deniz Piyadeleri Sudan’ı Rus Ordusundan Temizlemeye Hazırdır

“Nezavismaya” gazetesinin 25 Şubat sayısında [“ABD Deniz Piyadeleri Sudan’ı Rus Ordusundan Temizlemeye Hazırdır”](#) başlıklı uzman görüşlerine dayanan bir değerlendirme yayımlandı. Makalede, Rusya ve ABD çıkarlarının Moskova’nın Kızıldeniz kıyısındaki liman kenti

Port Sudan yakınlarında bir deniz üssü kurmayı planladığı Sudan'daki çatışması yer buldu. Kuzey Afrika'da iki ülke arasında oluşan tartışma, yazıda "Moskova, Afrika'nın anahtarlarından mahrum kalma riskini taşıyor" şeklinde yorumlanmıştır. Bazı Rus uzmanlar, Amerikalıların bu ülkedeki faaliyetlerinin, Rusya'nın Sudan'da deniz üssü kurma kararıyla bağlantılı olduğu ihtimali üzerinde durmuşlardır. Yazıya göre, ABD'nin Sudan'da ve ona komşu olan bölgelerde -özellikle Kızıldeniz'de- jeopolitik ve ekonomik çıkarları bulunmaktadır. ABD Savunma Bakanlığının yeni Başkanı Lloyd Austin, Rusya'nın istikrarsızlaştırma politikasına karşı NATO'nun sadece Avrupa'da değil, Ortadoğu ve Afrika gibi bölgelerde de karşı konulması gereken temel sorunlardan biri olduğunu söylemiştir. Yazıda görüşlerine başvuru Askerî Uzman Albay Nikolai Şulgin'e göre Rusya, Sudan'da bir deniz üssü inşa ederse SSCB döneminde olduğu gibi gemilerin Kızıldeniz'den geçişini kontrol edebilecektir. Uzman, Sudan'ın eski Devlet Başkanı Ömer Hasan Ahmed el-Beşir'in bu bölgeyi "Afrika'nın anahtarı" olarak gördüğüne dikkat çekmiştir: "Beşir, uzun zamandır Rusya'yı bu 'anahtarlar' sahip olmaya ikna etmeye çalıştı. Sudan'daki Rus deniz üssü sadece kâğıt üzerinde olmasına rağmen Rusya artık söz konusu 'anahtarlar' sahiptir."

Atlantik'ten Hint Okyanusu'na en kısa yol olan Babül Mendep Boğazı bölgesinde, ABD'nin deniz kuvvetleri ve müttefiklerinin hâlihazırda yoğunlaşması bir sır değil. Analiste göre, ABD, İngiltere, Almanya, Fransa, İspanya ve diğer bazı ülkeler dâhil terörle mücadele operasyonuna katılan devletlerin 152 operasyon birimi Cibuti Limanı'nda bulunmaktadır ve Çin de kendi üssünü aynı ülkelerin yakında inşa etmiştir. Nitekim Rusya ve Çin, ABD'de en büyük düşman olarak kabul edilmektedir. Ayrıca yazıda, Sudan'da Rus deniz üssü inşasının henüz başlatılmadığı da vurgulanmıştır. Rusya Savunma Bakanı Yardımcısı Timur Ivanov, orada çalışan bir keşif komisyonunun çalışmaları bitirdiğini belirtmiş ve öngörülen şekilde inşaatın başlaması için bir karar verileceğini açıklamıştır.

• Biden Hava Saldırısıyla İran'la Nükleer Anlaşmaya Başladı

ABD'nin Suriye'ye düzenlediği hava saldırısında en az 22 İran yanlısı milisin öldürülmesi olayı Rusya basınında yer buldu. Rusya Federasyonu "Sosyal Araştırmalar Uzman Enstitüsü" kontrolündeki "Vzglyad" gazetesinin 26 Şubat sayısında yayımlanan ["Biden Hava Saldırısıyla İran'la Nükleer Anlaşmaya Başladı"](#) başlıklı uzman görüşlerini içeren makalede olay, "Daha önce Biden, ABD'yi İran'la nükleer bir anlaşmaya geri döndürme niyetini açıkladığı hâlde Amerikan Başkanı'nın sözleri eylemlerine nasıl uyuyor?" sorusuyla ifade edilmiştir. Hava saldırısı sonrası İsrail'de ve Körfez ülkelerinde gerginlik yaşandığına dikkat çeken Rusya'nın önde gelen araştırma, yayın ve eğitim faaliyetleri yapan bağımsız düşünce kuruluşu Rusya Uluslararası İlişkiler Konseyinin Genel Müdürü ve siyaset bilimci Andrei Kortunov, "Büyük olasılıkla mevcut hava saldırısı, sadece Tahran'a değil; aynı zamanda ABD'nin bölgedeki

ortaklarına ve müttefiklerine verdiği sinyaldir” yorumunda bulunmuştur. Analiste göre, Biden’ın İran yanlısı pozisyon alacağına ve Tahran’la bir anlaşma uğruna Suriye meselesi gibi sorunlar de dâhil olmak üzere çok büyük tavizler vereceğine dair bir tehlike bulunmaktadır.

• Biden Ortadoğu İçin Alternatif Bir Strateji Öneriyor

“Nezavismaya” gazetesinin 28 Şubat sayısında “[Biden Ortadoğu İçin Alternatif Bir Strateji Öneriyor](#)” başlıklı uzman görüşlerini içeren değerlendirme yayımlandı. Yazıda, analitik şirket RAND tarafından Beyaz Saray’a bölgede alternatif ABD stratejisinin nasıl şekillenebileceği konusunda tavsiyeleri içeren özel rapor değerlendirilmiştir. Söz konusu rapora göre, Ortadoğu ülkelerinin Rusya ve Çin ile iş birliği Amerikan çıkarlarına aykırı değilse Biden’ın yönetimi tarafından engellenmemelidir. Konu ile ilgili görüşlerini paylaşan Rusya Uluslararası İlişkiler Konseyi Uzmanı Kirill Semyonov, bazı hususların Biden yönetimi tarafından kabul edilebildiğine dikkat çekerek Rusya’nın, ABD için terörizmle mücadelede İran’dan daha güvenilir bir unsur olduğunu belirtmiştir. Yakın tarihe dikkat çeken uzman, İran yanlısı Şii siyasetçi Nuri el-Maliki’nin Irak’ta iktidara gelmesinin, ABD tarafından desteklenme nedenlerine de değinmiştir: “Amerikalılar, İran’ı terk ettikten sonra güvenlik boşluğunu doldurması ve El Kaide’nin yeniden canlanmasına engel olmak için Nuri el-Maliki’nin Irak’ta iktidara getirdi. Buna rağmen ABD’nin bu konudaki planı işe yaramadı.” Uzmana göre, Moskova’nın da yardımıyla IŞİD’in canlanmasının durdurulmasından dolayı bölgede bir Rus varlığının sürdürülmesi, Washington’ın daha sakin olmasını sağlayacaktır.